

3. Կարգացածնին պատմել սկիզբէն հարցմամբ, իսկ յետ կէս տարւոյն սկսել առանց հարցման պատմել, եւ երբեմն պատմածնին զրել որչափ որ կարենան:

4. Զեռագիր կարգալու կրթութիւն:

5. Կրօնագիտութիւն, Աղօթք եւ Քրիստոնէական վարդապետութեան կէսը, Գերապատիւ Գարրիէլ Արքեպիսկոպոսի հեղինակութեամբը նոր տպուած զրբէն:

6. Սուրբ գրոց պատմութիւն, աշխարհիս ստեղծմանէն մինչեւ ցգալուստ Քրիստոսի, պատկերներով:

7. Թուարանութիւն, նախ համբել, թուանշաններ զրել եւ կարգալ, ապա ամենապարզ խնդիրներ լուծել:

8. Ռուսերէն ընթերցանութիւն առողանութեամբ վերի ընթացքով:

Երրորդ Կարգի Էլէմէնթար:

1. Հայերէն ընթերցանութիւն առողանութեամբ, ոչ այնչափ շուտ եւ ոչ այնչափ բարձր՝ առանց եղանակի խօսակցութեան ձեռով:

2. Ուղղագրութիւն եւ այժմեան տեղւոյս լեզուին համեմատ քերականութեան կանոններ լուծել, բառերը ճանաչել, հոլովները եւ խոնարհումները գիտնալ, բայց առանց դասագրքի Պ. Մենինի ընթացքով:

3. Իրենք իրենց որչափ եւ կարելի է առանց քերականական սխալի պատմական բանք զրել:

4. Գրաբառի ընթերցանութեան կրթութիւն եւ Աւետարանի խօսքերը պատմել իրենց լեզուովը:

5. Նոր Կտակարանի պատմութիւն, մինչեւ ցհամբարծումն Քրիստոսի եւ առաքելոց քանի մը զլիսաւոր զործերը պատկերներով:

6. Հայոց պատմութիւն Հայկէն մինչեւ ցվերջ Ռուբինեանց տէրութեան՝ դասատետրով համառօտ:

7. Կրօնագիտութիւն, Քրիստոնէական վարդապետութեան մնացեալ կէսը եւ Եկեղեցական պատմութեան զլիսաւոր գիտելիքները:

8. Թուարանութեան չորս զործողութեան խնդիրներ լուծել եւ տարւոյն վերջին քառորդին հաշուեկալութեան համառօտ տեղեկութիւն:

9. Ռուսերէն ընթերցանութիւն, առակներ քերան, եւ լեզուին ամենահարկաւոր կանոնները, ու կարգացածնին պատմել որչափ որ կարելի է:

Ի Սէֆէրապօլ.

Ն. Յ. ԹՕՓՃԵԱՆՑ.

Կ Տ Ա Կ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՐՎԱՐԴԵԱՆՅԻ.

ԽՖԻԿԻՆԻԱՆ ԱՐԽԱՐԱՐ ԱՏԱԳՐՈՅ.

ՅԱստրախան վերաքնակեալ Ղլարեցի հայազգի Յարութիւն Ե. Փուրվարդեանց՝ կտակագրով ի 1853 ամի աւանդեալ էր յանուն Աստրախանայ Հայոց Ուսումնարանի 44500 ռուբլի գրամս: Ըստ տնօրէնութեան Վեհափառ Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց Տեառն Տեառն Գէորգայ ի բանալ զծխական հոգեւոր երկսեռի Գպրոցս Հայոց յԱստրախան քաղաքի՝ Հոգաբարձութիւն Գպրոցաց տնօրէնութեամբ Հոգեւոր Իշխանութեան ստացաւ ի կտակակատարէ հանդուցելոյն ի Պարոն Աբրահամ Փասոյեանցէ նախ՝ ի զանաշան ժամանակս ընդ ձեռն թեմական Հոգեւոր Ատենի 41800 ռուբլիս, երկրորդ՝ ըստ լուծման Ծայրագոյն Հոգեւոր Իշխանութեան զմի քաշէն տուն 6000 ռուբլի արժողութեամբ հանդերձ կալուածագրով, ուր պարունակի Հոգեւոր Գպրոց Օրիորդաց, երրորդ՝ զհաշուեցուցակ ծախուց զուժարի, արարելոց համաձայնութեամբ Հոգաբարձութեան ընդ ձեռն կտակակատար Պարոն Փասոյեանցի ի վերանորոգութիւն յիշեալ տան առ զուժար 326 ռուբլի 52 կոպէկի, եւ չորրորդ՝ ի հաշիւ նոյն կտակաւանդ զուժարի զմի Դրամատոմսակ Աստրախանայ Քաղաքային Հասարակական Դրամատան, տուեալ մշտնջենաւոր ժամանակաւ յանուն Հոգեւոր Ծխական Դըպրոցի ի 44 յունիսի 1876 ամի համարաւ 500՝ զուժարաւ 3610 ռուբլի:

Ըստ այսոցիկ՝ Հոգաբարձութիւն Գպրոցաց համաձայն կտակագրի Ղլարեցի Յարութիւնի Փուրվարդեանց յօրինելոյ ի 1853, եւ հաստատելոյ յԱստրախանայ Պալատան Քրէական Քաղաքական դատարանի ի 1854 ամի, ստացաւ ի կտակակատարէ հանգուցելոյն յԱստրախանցի Աբրահամ Գրիգորեանէ պարոն Փասոյեանց զկտակաւանդ 4500 ռուբլի գրամս հանդերձ անցեալ 7256 ռուբլի 52 կոպէկ տոկոսեօք, ընդ ամենն տասն եւ մի հազար եօթն հարիւր երեսուն եւ վեց ռուբլի յիսուն եւ երկու կոպէկ արծաթի, յօգուտ եւ ի պէտս պահպանութեան Հոգեւոր Ծխական երկուց սեռից Գպրոցաց

Հայոց Աստրախանայ, եւ համաժայն կարգաւորութեան իւրոյ եւս կտակակատարի հանգուցելոյն պարոն փասօյեանցի զապահովածութիւնն վասն ստացման բոլոր գումարաց պատշաճաւոր վաւերացուցմամբ. իսկ առ ի յաւերժացուցանել զյիշատակ անուան հանգուցեալ Յարութիւնի փութարդեանց՝ կարգաւորեաց, մշտնջենաւորապէս ունել ի վիշի դպրոցաց զմի աշակերտ ի դասակարգէ համազգի չքաւորաց, հոգալով զուսումն եւ զուսումնական պիտոյս նորա ի հաշիւ նոյն գումարի, անուանելով զուսանողն զայն «Սան հանգուցեալ փութարդեանցի»:

Ի վերայ այսր ամենայնի Հոգարարծու թիւն Գրգրոցաց դարձուցեալ զուշադրութիւն իւր որպէս ի բարեպաշտական ազգասիրութիւն ջերմեռանդ կտակարարի հանգուցեալ Յարութիւնի փութարդեանց, նոյնպէս եւ ի յարդար կատարումն կամաց ի կտակակատար Աստրախանցի մերազնեայ Աբրահամէ Գրգրեանն պարոն փասօյեանց, խոնարհաբար խնդրէ ի Խմբագրութենէդ, տպագրութեամբ յէջս Արարատ ամալարոյ հրատարակել զայսմանէ յընդհանուր տեղեկութիւն համազգայնոց ամենից՝ ի ցոյց բաւականութեան եւ գոհունակութեան ի դիմաց հոգարարական վարչութեան:

Հոգարարժուք Յովսէփ Ա. Բահանայ Բունիաթեանց
Սիմէօն Պօպօլեանց
Մեքսիկէ Բուրջալեանց:

Համար 29.

Ի 50 Արեւիկէ *) 1877 - Դ.

Եւստրախան:

Յիշատակն բարերարաց եւ բարեպաշտից օրհնութեամբ եղիցի:

Ի ԹԷԼԱԿԷ.

Խմբագրութեան Արարատ Արարատ.

Նորին Վեհափառ Օծուծեան Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի ամենայն Հայոց օծման տասներորդ տարեկարծին պատճառաւ խիստ փառաւոր եւ մեծաշուք հան-

դէս կատարեցաւ Թէլաւու սուրբ Գէորգ աւագ եկեղեցումն: Բարձրահին զանգակներն բոլոր Հայոց եկեղեցեաց քաղաքիս դարձուցին ուշադրութիւնս ամենայն Հայ ժողովրդականաց, որք խուռն բազմութեամբ ժողովեցան աւագ եկեղեցին: Այն Թէլաւի Հայազգի աստիճանաւորք, պատուելի քաղաքացիք եւ արհեստապետք, այլ եւ բազմութիւն օտար ազգաց դիմեցին եկեղեցի տեսանել շքեղութիւն հանդիսին: Մեծ Հոգարարծուք երկուց սեռից ուսումնարանաց Հայոց եւ բոլոր վարժապետք եւ վերակացուք դասաւորեալ կարգաւ ընդ աշակերտաց Ս. Վարդանան եւ աշակերտուհեաց Ս. Գայանեան հոգեւոր դպրոցաց մըտին եկեղեցի եւ կանգնեցան հանդէպ տաճարին ի տես հանդիսավեհ տօնին:

Յ Տ երորդ ժամուն առաւօտեան ի 21 Մայիսի Հարամ օրն սկսաւ Ս. Պատարագն, զոր մատոյց զործակատարն Հայոց Թէլաւի բարեկրօն Գէորգ աւագ քահանայն Տէր - Սարգսեանց: Ի ժամ Ս. Պատարագին աշակերտք ընդ ժայնագրադէտ ուսուցչին Ս. Տէր Սահակեանց ելեալ յատեան երգեցին ծայնագրեալ բոլոր երգեցողութիւն սրբոյ պատարագին: Այս կանոնաւոր կերպիւ ներդաշնակ երգեցողութիւնն, որ մեր Վեհափառ Կաթողիկոսի ճիգն աշխատանաց պտուղն է, շատ տպաւորեցաւ ժողովրդականաց սրտի մէջ, որք խեցին օրինաւոր կերպիւ համիղածայն երգեցողութիւն մեր եկեղեցումն:

Յաւարտ Ս. Պատարագին դասք քահանայից շքեղ զգեստաւորեալք՝ պարադիւխ ինքեանց ունելով հանդիսակատար Գէորգ աւագ քահանայն ելին յԱտեան եւ մաղթանք կատարեցին: Յաւարտ սրտաշարժ մաղթանացն վասն երկար կենաց Վեհափառին հանդիսակատար Գէորգ աւագ քահանայն ելեալ բարձրացաւ ի բեմն եւ ընթերցաւ ըստ պատշաճի մեծահանդէս տօնիս զեղեցկայարմար ճառ բացատրելով զմիտս ճառին ի լուր ամենեցունց:

Ի վերջ ճառին աշակերտք եւ աշակերտուհիք դաս առ դաս կանգնեալք ի ժխսին երգեցին զերգս «Տէր Կէջ՝ շէյ» եւ ապա միւս երգն՝ «Փայեցէ Ինչ Բրեւորէ, Ի Լայ՝ Զեւոր Դէր Վեհէ»: Եւ ապա խուռն բազմութեամբ դասաւորեալ կարգաւ դարձան յուսումնարան. ուր եւս արարի ատենախօսութիւն բացատրելով մանուկներին այս տոսնամեայ Տարե-

(*) Այս նամակ շատ ուշ հասաւ Խմբագրութեանս: